

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: DR. BOROS GYÖRGY.

Törvényszéki lajstromozási szám: 128.
(Dos. No. 484—1939. Trib. Cluj.)

Felelős szerkesztő: **BENCZÉDI PÁL.**

Cluj, Cal. M. Foch 12. II. emelet 22. ajtó.

Husvét a lélek ünnepe.

Egy ember alakja bontakozik ki előttem. Térdig sziklába kötve, fogva, mintha titkos erők hatalma okozná. Izmai azonban végsőkig feszítvék, karjaiban sujtásra lendülő kalapáccsal, mintha szét akarná törni szikla béklyóját.

Szemében a lélek vágya és bizó hite tükrözik. Egész valójából kiárad a győzedelmes akarat... Ez a kép hamisítatlanul és időszerűen a mi életünk képe. Husvét táján, amikor a lélek diadalmas ünnepére készülünk, így látjuk önmagunkat. Térdig vérben és sárban az űs, pogány erők szikla-ágyai karolnak és béklyóznak. A természeti ember még mindig velünk van, tulságosan velünk van. De lényünkön átviharzanak a nagy keresztény eszmék s kezünkben sujtó kalapáccsal készek vagyunk széttörni a lefogó, durva erőket. Sujtásunkra megremeg a testünk és lelkünk, de minden sajtó ütésre réped a szikla, önmagunkat pedig, bár nagy áldozat árán, de ki kell operálnunk, föl kell szabadítanunk, hogy elérhessünk a lélek ünnepére, mert a lélek nem bírja a rabságot. És rabságban nem ünnepelhetünk.

A lélek felszabadítása nemcsak áldozatot, hanem hősiességet is kíván. *Csendes, önmagunk feletti diadalmat.* A világ hamis képeket melenget a hősiességről. Lármás, mellveregető utcai csödületet, mely pillanatnyi érdekek elaprózó megoldását szolgálja. Ez az ál-hősiesség a maga érdekhajhászó zajos hőseivel. A mi hősünk Jézus, ki haláltmegvető bátorsággal, de csendben, hangos szitok, nagy tüntető dicsekvés nélkül emeli vállára a keresztet

viszi a Golgoláig, hogy a lélek diadalünnepe, a husvét ránk köszöntsön s teljes fényel ránk ragyogjon. A hamis hősiesség részlet-igazságokért, mindennapi érdekekért s durva erőszakkal harcol. Az igazi pedig nagy távlatokban gondolkozik, az örökértékű, általános jókért s a lélek hatalmával küzd mindannyiunk boldogságáért. A természeti embert akarja a jézusi szintre emelni, hogy a léleknek örömnünepe lehessen.

Mi szeretjük a duzzadó erőt, pezsdülő piros arcot, dalos ajkat s haláltmegvető bátorságot, ha mindezekben a lélek nyilatkozik meg. Hisszük és hirdetjük, hogy mindezek csak a lélek lendítő és irányító munkájában nyerhetnek örök diadalmat.

Simén Dániel.

Deva.

Az építésnek s így az egyházépítésnek is különböző módjai és utjai lehetnek. Ezek közül leghelyesebb a zajtalan, tervszerű megszervezés, — mondhatnók: a kifejlesztés. Ezt természetesen nem lehet kívülről azonnal észrevenni, de így annál maradandóbbat lehet alkotni.

Jelen rövid cikkecske nem a hivalkodásért íródik, csupán a tájékoztatást óhajtja szolgálni s lévén a főcél unitárizmusunk továbbfejlődése, minden olvasó lelkébe be akarja csepegtetni Déva várának s így magának Dévának középponti jellegét.

Március 6—16 között Barabás Miklós esperes társaságában meglátogattam a nagyváradi leányegyházközségünket, ahol Köntés Béla a segédlelkész s ahol örömmel láttam az unitárius élniakarát és életét. Temesváron napokat töltöttem s esperes és Nagy Zoltán lelkész és felesége társaságában látogatásokat végeztem. Itt már megvásárolták a templom és lelkészi-lak helyét pár évi nagy-szerű munka után.

Aradon csak Jakab Géza gondnok és Buzogány vendéglős afiaival találkozhattam az idő rövidsége miatt.

Vajdahunyadon Ferencz József afia volt szives vállalni, hogy segítségünkre lesz; Piskin Lengyel Ferencné urnő, néhai Varga Zsigmond unitárius lelkész leánya az unitárizmusnak nagyon lelkes hive.

Utoljára említem Dévát, ahol megérkezésünk után azonnal felmentünk a várba. A Dávid Ferenc-emléktábla a most bezárva álló fülkében épen áll új formájában. A fülke maga tele van írva látogatók neveivel. Valószínű, akkor járhattak be oda olyan sokan olyanok, akik neveiket odafirkálták, amikor a vasrudakból álló ajtó nyitva állott. Mindent meg kell tennünk, hogy a fülke belseje szépen rendbehozassék. Kivülről nem látszik rajta rongálás.

Visszajöve a városba, felkerestük Bruss Vilmos unitárius afiát, aki minket unitárius lélekkel, szívesen fogadott. A vele való beszélgetés eredménye az lett, hogy ő saját maga felajánlott egy imaház-helyet benn a városban, igen alkalmas helyen, ahonnan a vár teljesen jól látható.

Nagyenyeden olyan megállapodásra jutottunk az esperessel, hogy a felajánlott helyre egy megfelelő imaházat kellene építenünk, amely az ottani hívek állandó szükségletét kielégítené, de emellett a világ unitáriusainak a javát is szolgálná, Déván szükség van a híveknek imaházra, de lévén Dávid Ferenc a világ unitárizmusának a mártirja, e célt is szolgálnia kell egy ott építendő imaháznak.

Láttam annak idején a néhai Pákei Lajos által készített tervet s e terv keletkezése is mutatja, hogy az unitáriusok még gondoltak ilyen imaház építésére.

Székelykeresztúron a főgimnáziumban a hiterősítőnapon az ott összegyűlt tanár, lelkész, tanító afiai előtt felvettem a gondolatot s ott azt a legnagyobb örömmel fogadták. Megbeszélés közben kialakult a gondolat, hogy Dávid Ferencre való tekintettel unitárius központtá kell lennie s oda évenként el kell vinnünk ifjuságainkat a különböző nevelő-intézményeinkből s ilyenkor, valamint a minden évben megtartandó november 15-iki ünnepély alkalmával is az építendő imaház kell, hogy befogadja az oda zárandóklókat.

Óhajtandónak tartanám, hogy a gondolat visszhangra találjon s meggyökeresedjék minden unitárius testvérünk szívében és így Déva azzá lehessen, aminek lennie kell az unitárizmus számára.

Dr. Kiss Elek.

Vallásos élet a mai Oroszországban.

Sokat vitatott, érdekes kérdés, hogy milyenek a vallási állapotok a forradalom előtt legszentebbnek tartott országban, Oroszországban? Mivel általában a legkülönbözőbb, ellentmondó híreszteléseket lehet hallani erről, s mivel e híresztelések ritkán származnak eredeti forrásból és még ritkábban elfogulatlanok, méltán tarthat a legnagyobb érdeklődésre számot a Genfi Keresztény Sajtó és Hírszerző Iroda alábbi közleménye, mely az unitáriusok lapjában az „Inquirer“-ben látott napvilágot.

Az adatokat egy asszony szolgáltatta, ki 1939-ben hagyta el Oroszországot, 10 hónapot töltött szovjet börtönben, hova mint az állami rend ellensége 20 évi kényszermunkára ítéltet került. Egy idegen konzul közbenjárására megszabadult attól, hogy munkátáborba vigyék, ehelyett hatósági intézkedésre áttették a határon, hol egy külföldi munkás várta, mint leendő férje, kívül otthon Oroszországban ismerkedett meg.

Arra a kérdésre, hogy vajjon azután a nagy és rendszeres üldözés után, mely az 1937—39-es években csaknem teljesen gemmisítette a vallásnak csaknem minden látható külső jelét, lehetséges-e, hogy az ország valaha ismét keresztény lehessen, azt felelte: „Oroszország látható külső jelek nélkül is keresztényebb lényegében, mint bármikor s soha olyan egységben nem voltak a hívők, mint ma“.

Leirván a börtönbe való megérkezését, ami éppen husvét éjjelén volt, így folytatja: „Egy apáca jött hozzám, ő s néhányan összegyűltünk egy sarokban s úgy énekeltük a husvét énekeket. Könnybelábbadt a szemünk, míg „Krisztus feltámadott“-ot énekeltük. Utánna megcsókoltuk egymást. Imádságunkban a nem ortodoxok is egyesültek velünk“.

Elmondja, hogy a pap zaklatására elég, ha valaki feljeleníti, hogy engedély nélkül keresztelt. Az engedély nem érvényes a munkaadó láttamozása nélkül, kinél a gyermek szülei alkalmazásban vannak. Természetesen a munkaadónál ilyen célból való jelentkezés igen gyakran az állás elvesztését vonja maga után, mivel a hívők ellenforradalmároknak számítanak. Hasonló bizonyítvány és eljárás szükséges az esketési, temetési szertartásokhoz. Ha a pap azt látja, hogy a bizonyítvány beszerzésére nem lesz lehetőség, a szertartást saját felelősségére végzi, ami mindig az utólagos feljelentés veszedelmével jár.

Az asszony elfogatása előtt négy templom volt lakóhelyén. Ezek minden istentisztelet alkalmával zsufolva voltak, sőt sokszor a cinterem is megtelt. Olyankor levették az ablaktáblákat, hogy a künlevők is résztvehessenek. Vasárnaponként igen sok állami alkalmazott korareggeli urvacsorára megy, mert hivatalaikban nem szabad késniök, vagy ünneplő ruhában menniök. Két leányt azért csaptak ki az iskolából, mert édesanyjuk husvét reggelén ünnepi ruhát adott reájuk. A vallás üldözése azt eredményezte, hogy mind nagyobb szerepet játszik a nép életében, összetartja, előzékenyebbé, szorgálatra későbbé teszi őket.

Azok a papok, akik igazi hivatást éreztek pályájuk iránt, nem tagadták meg azt. Sok fiatal pap örömmel, készséggel vállalja az üldöztetést, mely pályájával jár. Előfordult az is, hogy tizennyolc éves ifju is felvette a papi szentséget, önként ment az elitéltekkel számüzetésbe s vigasztalást, bátorítást öntött sorsa osztályosaiba. A papság mellett nagyszámu asszony-misszionárius dolgozik Oroszországban. Szóról-szóra megtanulták az Újtestamentumot, egy-egy imakönyv főbb részeit s e tudásukkal házról-házra járnak a keresztények közt. Megkeresztelik a gyermekeket, tanítják a vallást s ahol s amikor csak lehet, urvacsorát osztanak azok számára, akik nem mehetnek a templomba.

Egyik régi csodatevő képet Moszkva egyik székesegyházában őrzik. Ez a templom egész nap nyitva van, s szakadatlan áradatban özönlik a nép a templomozásra. A papok rendes fizetést kapnak, ami önkéntes titkos adományokból gyűl össze jórészt. Ugyanígy gyűl össze a templomok fűtésére, diszítésére szükséges összeg. Minden templomnak megvan a maga 20 tagból álló gyűjtőbizottsága (dvatssatka). Némelykor gyűléseket is tartanak, azonban lehetőleg ritkán, hogy feltűnést ne keltsenek. Az állambiztonság egyik ügynöke mindig jelen van az istentiszteleteken. A legtöbb pap civilruhában jár. A temetési szertartásokat rendesen házaknál tartják, ha arra alkalmas szoba van, ha nincs, akkor a halottat

éjszaka a templomba viszik. Némelykor előbb megtartják a „Vörös“ állami temetést, hogy a család ne veszítse el az állását, vagy nyugdíját s azután a halott nélkül tartják meg a keresztény szertartást.

Rendelet jelent meg arról, hogy amelyik templomot nem tartják jókarban, azt az állam bezáratja. A hívek minden esetben előtérmentették a szükséges összegeket, de így is gyakran előfordul, ahogy az állam átmenetileg raktárnak, vagy börtönnek foglalja le a templomot. Különösen börtönökben mutatkozik nagy hiány, dacára annak, hogy sok újat építettek.

A hívek mindent megtesznek, hogy a szentképeket megmenthessék, azonban azokat magánházaknál tartani nem szabad, azért az ágy felé téve törülközővel takarják le azokat, vagy szekrényekbe, fiókokba rejtik s onnan veszik elő imádkozáskor. Sok gondot okoz a szentelt gyertyáknak s mécsesek olajának az előállításá. Azokat éjszakánként készítik a városokon kívül. Meggyújtásuk s égetésük rendőri váratlan látogatások alkalmával büntetést von maga után. Az orthodox-temetőket mind megsemmisítették, a sírköveket utcakövezésre használták. Nem ritka látvány, hogy az utcakövezeten ilyenek olvashatók: „Itt nyugszik N. N. az Isten szolgája.“ Ugyanigy kezdtek eljárni a római katolikus, protestáns temetőkkel is, azonban azoknak rombolását, felsőbb rendeletre betiltották. Mindazok, akik keresztényeknek tartják magukat, sőt sok helyen a mohamedánok is a hit fentartására szorosán egyesültek, bármilyen felekezetűek is legyenek. Közösen tartanak fenn templomot s oda hűségesen eljárnak a különböző időpontokra kitzűzött istentiszteletekre, mindenik felekezetnek külön sarokban van az oltára. Urvacsorát közösen vesznek. Mivel a templomok sokszor annyira zsufoltak, hogy bennük mozogni sem lehet, a papok nem gyóntathatnak minden urvacsora előtt, azért a hívek csendesen Istennek vallják meg bűneiket.

Röviden ez a lényege annak a rendkívül érdekes beszámolónak, amely bizalommal és reménységgel tölthet el mindnyájunkat, akik a kereszténység jövődjéért aggódunk. *Kövári Jakab.*

Fekete Lajos: **Dal az Ismeretlenről.**

*Az Ismeretlen csábjá szédít S mig öntudatlan száll e vágyad,
S ragadja lelked szerte szét, Ki tudja merre, tájtalán,
Ha vágyol messze, hol más a föld Emlékezz: egykor úgy maradsz
S göröngyét más kéz verte szét. Koldusként élve, társtalan. [majd,*

*E csábításban vágyak élnek Az Ismeretlen elrabolja
S miként a tenger háborog, Perceid ízét, örömet
Szivedben úgy ég ezer érzés Csábtánca bárha mámorba hajt,
S nyugtadra gyógyírt egy se hoz. Nem láthatod meg szép szemét.*

*Csak menni, menni valamerre Vakon hát mért rohanna élted,
S elhagyni mindazt, ami rég, Magasba fel, vagy mélyen le,
Hogy boldogítson, neked hordta Boldoggá tenni sohasem tud
Ezernyi bűbáj ingerét. A „messziség“, nyugodj bele.*

Lupényi jegyzőkönyvi kivonat.

Mozgalmas, nagy időkben a kis dolgok észrevétlenül eltűnnek, elsodródnak, mint halkan hulló levelek a viharban. Pedigpedig egy levélre tán intézmények sorsa van írva. A vihar-sodrásban megragadunk egy frissen kitépelt lapot, hogy megmentjük az esetleges teljes elkallódástól. Nem egyéb ez, mint egy egyszerű jegyzőkönyvi-kivonat, de hátha üzen valamit az unitárius olvasó közönségnek.

Egyetemes egyházunk vezetősége az 1940. évet iskola-évnak jelentette ki. S e kijelentés alatt régi iskoláink ujrászervezését, kibővítését és újak felállítását értette. S azután, mint szigorú életparancsot, szétküldte a felhívó szót. A lupényiek a cselekvők első sorában jelentkeztek. De, amint már szállóigévé vált Lupényben, szegénységükből csak a lelkük gazdagságát ajánlhatták fel iskola-alapra. De éppen ezért épül fel az iskola, mert a lélek nyiltkozott meg először. A következőképpen :

Az iskolaépítő rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvének néhány kiragadott adata mindent ékesen elmond. Hogy iskolát kell építeni, 49 unitárius gyermeknek kulturhajlékot, azt mindenki átértette. A kérdés a „hogyan“ körül forgott. Az egyházközség vezetősége egy tervezetet terjesztett a gyűlés elé, mely az ismert lupényi magas adókulcson felül, átlag véve minden adófizetőt csaknem ezer lejjel terhelt meg. Az összeg megszavazása minden nagyobb vita nélkül átment. Sőt az áldozatkészség ritka megnyilvánulásai is jelentkeztek, amelyek megjegyzésre méltóak. Abban a bensőséges családi hangulatban, melyben a kéz nem ökölbe szorul, hanem kitárul, mint az adakozó szív jelképe, *Mende Miklós* megható nagylelkűséggel *egy havi összkeresetét 6000 (hatezer) lejt* ajánlott meg. *Mende Miklós* nem unitárius, de unitárius a felesége és fia s e nemes magatartás lelki rugója itt is keresendő. Ime, ilyen egy öntudatos uriasszony lélekmunkája a családban! Amíg e nemes tett hatása vágighullámszik a jelenlevőkön, *Lengyel Péter* presbiter összeráncolt homlokkal számít valamit. Látszik, hogy nagy fejtörésben van. A kiróvás nagy s öttagu család fejének szigorú számítást kell végrehajtani, mielőtt lelkiismerettel megajánl valamit. De *Lengyel Péter* gyorsan elkészül. Hat hónapi időtartamra összkeresetének 10 százalékát ajánlja meg. Az összeg felülrug 2000 lejen. *Lengyel József* 1500 drb. téglát (3000 lejt), *Átyim József* kezdő asztalos 3000 lejt értékű munkát ajánl meg. E két presbiter családot azért emelem ki, mert ezek leszármazottjai a „földszerző“ és „templomépítő“ öregeknek. Sőt egy évtizeddel ezelőtti jegyzőkönyv azt is megörökíti, hogy *Átyim György* és az öreg *Lengyel* annak idején az akkori vezetőséggel szemben, dupla megadóztatással, kétszer akkora belterületet ajánlott megvásárlásra, mint amekkorát kertgyarapításra valóban megvásárolt az eklézsia. Kár, hogy akkor nem az ő álláspontjuk győzött. Erényük azonban átszállott adakozó fiaikra. A jegyzőkönyv-

ből kicsillámlik még *Suka Sándor* gondnok neve, ki nemcsak anyagiakban, hanem lelkiekben is valóságos atyja az eklézsiának. Ő ott volt a legelső eklézsiaszervezési megmozdulásnál s zászlóvivője minden nemes elgondolásnak. Több, mint két évtizedes vezetői multjában, a jegyzőkönyvek szerint, mindig a legelső a megajánlók között. Ugyszintén *Árkosi Ferenc* pénztáros, ki a gyűléseken csak akkor szólal fel, ha többet adhat, mint amennyit ekléziája kér tőle. Fel kellene sorolni a presbiterek neveit s közöttük a *Deák Józsefét*, ki arra az esetre, ha az iskolatígy elakadna, három adózó összterhének a vállalására jelentkezett, vagy a *Molnos Károlyét*, ki szerint egy nép, melynek templomhomlokzatára „Egy az Isten“ van vésvé, szívben és akaratban is csak „egy“ lehet. A jegyzőkönyv, amint nézzük nyüzsgő, lobogó életté elevenedik, mely mögött a cselekvő, meleg emberi szivek vérpiros háttére húzódik meg az egy Isten jóságos áldásának széthulló sugarával. Két név és két szív simul még a háttérhez, *Simén Dániel* lelkészé és nejeé, kik 5000 lejes megajánlást tettek.

Az iskola lélekbeágyazva elindult s remélni lehet, hogy a valóságban is felépül, annál is inkább, mert a kiváló hívek élére az ügybuzgóságáról közismert Nyitrai lelkész-pár került. Övék a munka és övék lesz a mi boldog elismerésünk.

Simén Dániel.

Budapesti levél.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Úr!

Az Unitárius Konferenciás Tábortéli konferenciáját február 8—10-én tartotta meg a Hőgyes Endre unitárius Misszióházi ifjúsági teremben. A háboru és béke kérdését vetette fel, mint jelenleg aktuális kérdést. Ezt a kérdést ismertette Botár Imre tanár a történelem, Szent-Iványi Sándor teológiai magántanár, szociális eszmék és Barabás István lelkész az evangélium szempontjából. Mind a három előadó teljes készütséggel és tudással tárta fel e kérdés minden motívumát s a hallgatóságba az a nézet alakult ki az előadások és a vita alapján, hogy a munka és előrehaladás igaz útja a béke s az evangélium kizárólag ezt a békét hirdeti örök vezető fáklyaként. A konferencia közönsége a finn testvéremzetet állította a magyar nemzet elé példaadónak, akik ugy a békében, mint a háboruban, ugy a történelem folyamán, mint szociális szempontból is teljesen az evangélium szellemében teljesítik szigoru lelkiismeretességgel hazájuk iránti kötelességüket. Az utolsó nap tea-estélyt rendeztek dr. vitéz Nyiredy Gézáné vezetése mellett az Unitárius Nőszövetség és a Tábor hölgytagjai. Utánna következő vasárnap a Misszióházban dr. Csiki Gábor missziói lelkész, a Koháry-u. templomunkban Szent-Iványi Sándor teológiai magántanár tartott konferenciás istentiszteletet.

Február 18-án megalakult az énekkar is, hogy közreműkö-

désével emelje az istentisztelet ünnepélyességét és ha elég jelentkező lesz, úgy esetleg a zenekar hangversenyeibe is részt vegyen. A zene és az ének be kell, hogy vonuljon a mi egyházunk életébe is, mert anélkül szegényes a leghatalmasabb szónoklat is, ha nem emeli az ima szárnyát az egyházi dal és az egyházi zene az egek felé.

Vidékről is közölhetek örömhirt. A kocsordi egyházközség anyaegyházközséggé alakult és első rendes lelkésze Nagy Sándor abásfalvi lelkész lett. Pestszentlőrinc szintén elhatározta anyaegyházközséggé alakulását és elnökgondnokává dr. Májay Ferenc pestszenterzsébeti polgármestert választotta. Rendes lelkésze az egyházközségnek, alapító és templomépítő lelkésze Pethő István. Vagyonkezelő gondnoka, az eddigi gondnok, Székely Domokos, jegyzője Domokos Albert, pénztárosa Paizs Zsigmond. Ezen kívül még ugy Pestszentlőrinc részéről, valamint a hozzá csatlakozó kispesti, pestszenterzsébeti és csepeli szórványok hívei közül keblitanácsosokat választott s az eddigi szórványgondnokokat tisztükben megerősítette.

Ezekben óhajtottam a magyarországi unitárius mozgalmakról kedves lapunk eziránt érdeklődő tisztelt olvasói előtt beszámolni s maradok mindig kész híve hitrokoni mély tisztelettel és szeretettel:

Ujváry László.

Az E. K. Tanács hirei.

Az E. K. Tanács március hó 20-án tartott rendes ülést, amelyen jelen voltak *Dr. Varga Béla* püspök ur, *Dr. Gál Miklós* és *Dr. Elekes Domokos* főgondnok urak, *Dr. Kiss Elek* főjegyző s a Tanács tagjai nagy számmal. Nevezetesebb eseményei a következők:

1. Az elnöki bejelentések során a főt. *Püspök ur* meleg szavakkal emlékezett meg *Majláth Gusztáv Károly* címzetes érseknek, a volt erdélyi róm. katolikus püspöknek Budapesten bekövetkezett haláláról. A Tanács tagjai felállással hódoltak a nagy magyar főpap emlékének.

2. Tanács megnyugvással vette tudomásul, hogy a főt. Püspök urnak *Dr. Mikó Imre* E. K. T. tagjának és a Nuf. főtitkárnak kíséretében a szakminiszterekkel történt tárgyalásai néhány kérdésben, mint a róm. katolikus papokéval egyenlő kongrua és a felekezeti tanítók államsegélye, a megyesi lelkész kongruája stb. ügyekben a viszonyokhoz képest kedvező eredményt értek el, a kongrua jövő évi költségvetésbe is fel van véve. Az egyház más ügyeinek elintézése is kedves mederben halad előre, amiben hálára készítő állandó munkásságot fejt ki *Dr. Mikó Imre* főtitkár.

3. E. K. Tanács több *alapító-levelet* vett tudomásul és hagyott jóvá részint az elnöki bejelentések kapcsán, részint a tárgysorozat más pontjaiban. Az *adományok* a következők:

A) Néhai *Zsakó Lenke* nevére tett alapítvány. *Zsakó Lenke* testvérei: *Dr. Zsakó Andor* törvényszéki bíró, *Dr. Zsakó István*

a Lipótmezei elmeógyógyintézet igazgatója, Özv. Dr. Jancsó Ödönne, Dr. Zsakó Gyula törvényszéki tanácselnök, Dr. Mikó Lőrincné és Zsakó Zoltán az Erdélyi Bank cégjegyzője 30.000 (Három-ezer) lej alapítványt tettek. Az alapítvány a Nőkszövetsége gondozásában aggmenház céljait fogja szolgálni;

B) Dr. Ferenczy Géza tisztb. főgondnok a nagyajtai egyház-községnél 20.000 (Huszezer) lejes alapítványt tett a többgyermekes családok segélyezésére, főképpen nevelési szempontokból;

C) Ferencz József és neje nagyajtai lakosok 3000 (Három-ezer) lej alapítványt tettek a lelkészi és énekvezéri jövedelem gyarapítására;

D) Sándor Mózes és neje h.-almási lakosok 500 (Ötszáz) lej urvacsorai alapot létesítettek.

Az alapítványokat az E. K. Tanács köszönettel fogadta el. A szép áldozat bizonyára hátlára készíti az unitárius lelkeket.

4. A szindi Bors-birtok bérbeadására nézve a Tanács a feltételeket megállapította.

5. E. K. Tanács elhatározta, hogy János Zsigmond fejedelem születésének 400-ik évfordulóját méltó ünnepség keretében megünnepeli. Az ünnepély előkészítésével a Missziói Bizottságot bízza meg.

6. E. K. Tanács tudomásul vette a Teol. Akad. Igazgatóságának azt a bejelentését, hogy Simén Dániel teológiai tanár 1940 március hó 1-vel elfoglalta állását, tanári működését megkezdette.

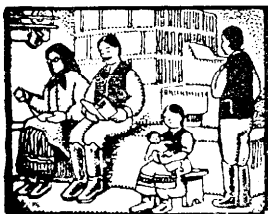
7. Több pont alatt foglalkozott az egyház anyagi és szellemi ügyeivel, valamint segélykérésekkel. Végül a légvédelmi rendelkezésekkel kapcsolatosan a székelykereszturi főgimnáziumra vonatkozóan.

B. P.

Nagyhét.

Virágvasárnap boldog fénye,
Benne Krisztusnak égi lénye.
Elyelte azt a Gonoszszágnak,
Bűnnek kifakadt csuf fekélye.
Lásd a világ ma gyűlölet, romlás,
Ádáz lelkeknek büntanyája.
Istennek képe megfakult bennük,
Krisztusnak nincsen közöttük nyája.
Ha ma, vagy holnap, vagy husvét
reggel,
Lejönne hozzánk hőszin sereggel,
A hitetlen tömeg, a gaz, gyáva,
„Feszítsd meg!” kiáltná újra rája.

Gyermek! te szent, te tiszta drága,
Égi szeretet szép virága,
Te még látod őt hóruhába,
Bűn felett állni, busmagába.
Azért a szivedbe fogadd őt mélyen,
Hogyha majd átérsz, a gyászon,
éjen,
A te világod igazabb legyen,
Napfény ragyogjon földön és egen
Ha mi nem leszünk már, mai vének,
Ajkadról szebben zengjen az ének,
S Nagypéntek mai szomorú gyásza,
Legyen a Husvét boldog fohásza...
Telekyné Ferenczy L. Marcella.

TŰZHELY MELLETT

Unitárius kosár.

Zoltán Domokos, a régi nemes unitárius család sarja, még ötven éves sem volt, mikor nyugdíjaztatta magát. A közszolgálatból éppen elég huszonöt esztendő, gondolta, s ideje már a hivatali szoba rabságából kiszabadulni az élet nagy, szabad mezőire. Veieszületett ősi vágy hajtotta a föld után, melytől elszakadt ifju korában, beletemetkezve könyvekbe, tanulmányokba s később hivatalával járó teendői közé. Gyakran szerette volna kiszakítani magát hivatali szobája ügyiratcsomói közül a szabad természet világába, hol ősei századokon át szántották a földet, liintették a magvat, aratták a hullámzó buzatáblákat. Néha vad, ösztönös erő rohanta meg s űzte a hegyormok, sziklászakadékok, cserfaerdők felé, hogy zuzza, irtsa láthatatlan, iromba szerszámokkal a rengeteget. Ugy, ahogy ősei, nemes kuriák urai tették, szabad, nyers erővel, mint a föld fiai. Íróasztala gyakran megreccsent, mikor rákönyökölt s fejét ráhajította gigászi terhével, földszerelemben fogant bolond vágyaival.

Végre ütött az óra s a nyugdíjas Zoltán Domokos feleségével és egyetlen fiával, a gimnázista Jancsival visszaköltözött ősei falujába, hogy a szabadság boldogító gyönyörében találkozzék rajongott földjével, melynek közelségében új életerőt, kedvet, munkára, küzdelemre sugalmazó ihletést nyertek. Néhány hónap alatt az omladozó ősi ház falai kiegyenesedve, ifju színben emelkedtek fel a kidölt-bedölt kerítések, elhagyott gazdasági épületek, gyesepesdő udvar átalakultak, ragyogtak s messzire kiáltották a járókelőknek, hogy itt a föld és a munka szerelmese lakik.

Hire is ment hamarosan a környéken a Zoltán-féle gazdaságnak s alig három esztendő alatt gazdasági terveivel, teljesítményeivel, berendezkedésével a gazdasági szakkörök elismerését is kivívta. Mint vagyonos földbirtokost és mintagazdát emlegették már mindenfelé.

Ez években a kisebbségi magyar társadalom sajtáságos történelmi időket élt. Helyzeténél fogva az egymásra utaltság láthatatlan egységbe tömörítette a gondolatokat s mindinkább kitermelődött benne az önfenntartás jelszava.

Az önsegélyezés nagyszerű erőpróbái majd minden intézmény életében megnyilatkoztak. Egyik jellegzetes és országsszerte eluralkodó módja volt az erőpróbáknak az ugynevezett gyűjtő-akció. A nyomdaipar nem kis öröme, szinte naponként jelentek meg a felhívások, gyűjtő-ívek a különböző magyar intézmények nevében, melyek meggyőző és szívhez szóló hangon iparkodtak áldozatkész-

ségre serkenteni a társadalom tehetősebb tagjait. Különösen a falu felé irányult a segítségért kiáltó felhívások nagy tömege. Örökösen ismétlődő szólam volt bennük annak hangsúlyozására, hogy a falu hivatott arra, hogy segítsen, hiszen falun, hol az áldott mindennapi kenyér terem, tele vannak a kamrák, a csűrök, pincék, padlások, ólak az élet javaival. Naponként, vagy hetenként csupán egy tojás, egy kanál zsir, egy marék buza az, amit a mostoha sorsra jutott intézmény könyörög, ezt pedig meg sem érzi a falu édenkertjében élő boldog halandó, még a napszámos sem, még kevésbé a földbirtokos.

Igy történt, hogy a Zoltánék jó hirnèvre verekedett háztáját is kezdték felkeresni e felhívásokkal.

Zoltán Domokos egy ideig nem is tudott róla. A hetenként egyszer, jó időben néha kétszer érkező postát legtöbbször a felesége vette át, mert ő, ha csak lehetett, minden idejét a szabadban töltötte. Felesége a belső háztartást vezette erős kézzel, munkakedvvel, különös becsvágygal nagyszerű érzékkel fordulva a konyhakertészet, majorság-nevelés és sertéshizlalás felé. Emellett azonban gyakran intézte el a férje levelezéseit is, aki még attól is irtózott, hogy gimnázista fiának önállóan megírjon egy levelezőlapot, pedig nagyon szerette a fiút, kinek lelkifejlődésében titkon nagy örömét lelte.

Zoltánné elolvasta az első felhívást és félretette, anélkül, hogy az urának említette volna. Hasonlóképpen tett a második és harmadik felhívással is. Elolvasta, kissé meghatódott, halkán sóhajtott s feltette a szoba sarkában levő szekrény tetejére. Hiába is közölné az urával, gondolta, hiszen az sohasem mutatott érzéket az áldozatkészség iránt. Soha meg nem indult, el sem érzékenyedt a kolduló vagy kérő hangokra. Valami fagyos, öntudatos józansággal kerülte már városi hivatalnok korában azokat a helyeket, hol a szívéhez szólottak, segítséget kértek. „Mindenki szerezzen magának és becsülje meg amije van. Ne kolduljon. Dolgozzék. Én is dolgozom, tűrök és nyelek s családot tartok fenn. Gyermekeket taníttatok. Tőlem ne várjon senki segítséget, nem vagyok nábob“. Így beszélt akkor s bizonyos, hogy ma sem változott meg, pedig most már jóval több a vagyonuk, amit becsületes, nehéz munkával szereztek.

Egy napon, éppen vetés után, mikor az áldott eső beszorította a házba, Zoltán véletlenül ráakadt a felesége által félre helyezett felhívások egyikére, melyben vezető emberek ismertették egy környékbeli székely aggmenház felállításának szükségességét s adakozásra hívták fel az igen tisztelt címet. A felhívás hangja meleg és közvetlen volt s szíven találta Zoltán Domokost. Segíteni kell elaggott, beteg székely véreinken! Kiáltott feléje a kérő hang. Odaült az ablak mellé kényelmes karosszékébe s mialatt újra átfutotta a sorokat, lázadó lelkiismerettel kérdezte önmagától, mit tett ő valóban elaggott, beteg véreiért. Mit tett egyáltalában a súlyos próba alá vetett közcélú intézményekért, a népi kultúra,

az egyházi élet jövőjéért. Hazudta önmagának és másoknak is, hogy nem lehet, hogy nem kell segíteni!

Az önvád torkon szoritotta s felindultan ugrott fel helyéről.

— Ki tette félre ezt a felhívást? ... — támadt feleségére.

— Én — válaszolt az asszony meglepetve.

— És miért?

— Furcsa kérdés. Mit akarsz velem?

Zoltán elhallgatott. Hirtelenében nem is tudta, mit válaszoljon.

— Ha papirosra van szükséged, adhatok még néhányat. —

Tudom, a tartalma úgy sem érdekel — mondta némi szemrehányással az asszony.

Zoltán elcsendesedve kérdezte:

— Olvastad te ezt a felhívást?

— Lehet. Nem emlékszem már.

Zoltán hangja ünnepélyesre, szinte bűnbánóra halkult:

— Nézd Ilonka, én rájöttem arra, hogy mi sokat mulasztottunk a közérdekkel szemben. Elvégre nem voltunk s nem vagyunk szegények, tehetetlenek s mégis csak áldoznunk kell valamit a közcélokért is. Látod ... itt van ez a ... felhívás. Hallgasd csak meg, milyen fontos dologról van szó ...

És átérezve a felhívás mély értelmét, a cél nagyságát, megindultságtól remegő hangon olvasta a sorokat. Még a könny is megcsillant szemében, mikor az utolsó szavakat olvasta:

„... falusi véreink, nyissátok meg a szíveteket a kérő szó előtt ... naponta csak egyetlen egy tojást tegyetek félre e magasztos célra ... mily üdvösséges tervet valósítanánk meg! Betegek, elaggottak, megrokkant támaszaink sóhaja száll felétek egy cseppnyi irgalomért ... Segítsetek!”

Az asszony szemeit is könnyek futották el. Így még sohasem hallotta olvasni az urát. Ily mélyen átérezve a rideg, felhívó sorokat. Mélyet sohajtott:

— En nem bánom ... adjunk. De ... csodálkozom rajtad. Nem voltál soha ennyire érzékeny.

Igazad van. Különös dolog ez is. A kényelmes hivatali szoba érzéktelenné teszi az embert a világ bajai iránt. Amióta a vad természetben járok s verejtékező, örök harcban birkozó embereket látok, sokkal érzékenyebb lett a szívem. Lehet az is, hogy valami álarc esett le rólam. A föld, a természet őszintébbé, vallásosabbá és áldozatosabbá nemesíti a lelket.

Az első tojást nyomban félre is tették s Zoltán arra kérte a feleségét, hogy ezután ne titkolja előtte a felhívásokat, a segélykéréseket. Erre aztán előkerültek a többi felhívások is, melyek árvaház, diák-otthon, magyar társadalmi-alap, kórház létesítésére vonatkoztak. Mindegyik megszívlelendő, komoly cél. Nem lehetett elzárkózni előlük. Lassanként valami rég nem érzett jótekonysági láz vett erőt rajtuk, mely ujszerűségével, a kivitel izgalmaival változatosságot hozott életükbe.

A különböző célokra félretett tojások helyszüke és a szer-

vezetlenség miatt eleinte összegurultak s így sürgősen felmerült az adminisztráció és a kifogástalan megszervezés kérdése.

Zoltánnak eszébe jutott, hogy fiatalkori emlékeik között, miket a padláson őrizgettek, van néhány finomfonású, csinos kis kosár, miben virágcsokrokat küldött volt menyasszonyának. Ezeket előszedte, kis címkéket akasztott rá, hadd lássék világosan a tojások rendeltetési helye. Az éléskamrában megürítettek egy sarkot, izlésesen elhelyezve ott az új életretámadt emléktárgyakat s a régi, úri bálokra emlékeztető kis kosárákba áhítatosan helyezték naponta, vagy hetente, ahogy a felhívás kívánta a megtakarított tojásokat.

Gyűltek, gyölgöttek a tojások. Közben új felhívások is érkeztek magyar-házra, pénzhitel-intézetre, nőszövetségre, gazdakörre, sajtóintézményre s más fontos és életbevágó célra. S csodálatos, de úgy volt, hogy a ház mindegyik felhívást megértéssel fogadta. S hogy mindegyiket kielégíthesse, kosárfonó napszámósával hasonló, bár durvább kis kosarakat készíttetett, mindeniket címkézte s mint-hogy néha a tojáshozam nem fedezte a jótékonyági igényeket, egyik másikba egy-egy kis zsirt meg szalonát, vagy gabonát is elhelyeztek.

Egész kedélyesen és hangulatosan folyt ez a gyűjtési akció. S ha a köznek egyelőre nem is volt haszna belőle, legalább őket foglalkoztatta, sőt mulattatta is. Az asszony nem zsörtölődött, ahogy talán más asszonyok tennék, amiatt hogy összeszedik előle a tojásokat s nagyobb mértékben fogyasszák bődönéből az amugy is eléggé olvadékony zsirt. Sőt hamiskásan csipkelődve tett ily megjegyzéseket az urának:

— Látod, mennyi hasznát vehetnéd most annak a rengeteg kosárnak, mit legénykorodban kaptál a lányoktól!

Hanem a gyűjtéseknek is van egy nehéz forduló pontjuk, amit nyugodtan lehet Achillesz sarkának, vagy Archimédesz pontjának is nevezni, annyira sebezhető s egyben oly világrendítően fontos is: az ugynevezett *beszolgáltatás*. Ezzel, mint a hasonló természeti pontokkal, rendszerint baj van. A felhívások szétmennek, a javak összegyűlnek. Eddig minden rendben van. Ámde a felhívók nem jönnek a javak után, hanem várják annak beszolgáltatását, sürgetve, kérve, fenyegetve. A jámbor gyűjtő pedig irtózik attól, hogy ő cipekedjék tojással, zsirral, miegymással a nehéz közlekedési viszonyok között. Pénzzé tenni, elvesztegetni potomáron nem érdemes, aztán a pénzküldéssel is baj volna a falusi postán s száz meg száz elkedvetlenítő ok játszik közre, hogy az akció halálosan megsebesüljön s képtelenné váljék arra, hogy ki-mozdítsa sarkából ezt a megcsontosodott világot.

A tojások s egyéb javak halmái épültek, mint a bábeltornyai a Zoltán család éléskamrájában. S lassanként kezdett megisméltődni a történelem. Megnemértés és zürzavar ütötte fel a fejét.

Eleinte csendes biztatásként mondotta az asszony:

— Domokos, a tojások nem férnek, gondoskodni kell a beszolgáltatásról.

Zoltán Domokos azonban, bármily kiváló képességekkel rendelkezett egyébként, a beszolgáltatásnak nem volt embere.

— Nem kell sietni. Majd eljönnek érette. Különben sem telt meg még minden intézmény kosara s jobbnak látnám, ha majd egyszerre bonyolítjuk le a beszolgáltatás kérdését. Egy fuvarral kényelmesebb és takarékosabb. S végül is nagyobb lesz a beszolgáltató mennyiség, legalább nem kell szégyenkezniük érette! Jobban is örülnek neki.

Oh! ti szegény kéregető intézmények, hány ily nagylelkű kijelentés ígérete száll felétek naponta s ti maradtok évről-évre a semmivel, mert ezer felől építnek dicső jövőtök számára, égbe törő bús babel-tornyokat!

Aztán, amint a felhalmozott javak közelében szomorú törvényszerűséggel szokott megtörténni, jelentkezett Zoltánéknál is egy modern betegség: a visszaélés. A késlekedő beszolgáltatás miatt a felhalmozott javak szinte kínálgatták magukat az ipari, ez esetben a konyhaművészeti feldolgozás számára. Es Zoltánné egy napon, mikor a mezőről jövő napszámásoknak sürgősen kellett ételt adnia, engedett a kísértésnek, igénybevette a kosárák szives kínálgatását s a „Nőszövetség“ tojásaiból meg a „Pénzhitelintézet“ zsirjából oly izletes rántottát készített a föld fáradt munkásainak, amelyet ritkán készítenek uri gazdasszonyok.

Ez a visszaélés aztán a körülmények kényszerítő hatása alatt meg-megisméltődött azzal a titkos belső indokolással, hogy „nem romolhat meg a zsir“, „nem avasodhatik meg itt a szalonna“ és „nem mehet kárba a sok drága tojás“.

Ám, ha az asszony a maga részéről ily indirekt irányu megoldást talált a beszolgáltatás illetőleg felhasználás kérdésében s apró kis visszaéléseivel csonkította az épülő tornyokat, Zoltán Domokos sem maradt mentes a szabálytalanságoktól s bár rokonszenvi alapon, de megtette a maga félrelépését. Egyszer, midőn néhány tojást akart elhelyezni a közboldogítás kosaraiba, megütődve vette észre, hogy a „mezőgazdasági-kör“ kosara alig tartalmaz valamit. Fogta a „magyar társadalom“ kosarát s egyszerűen beürítette a „mezőgazdasági-kör“ kosarába. Ezzel mégis csak tartozik a magyar társadalom, indokolta meg önmagának merész eljárását s mint aki jól végezte dolgát, kilépett a világmentő kamrából.

— Hová ürítetted a tojásokat? — kérdezte nyomban az asszony.

— Illetékes helyre — felelte bizonytalanul.

— A nőszövetség kosarába!?

— Nem. Illetékesebb helyre!

— A magyar társadaloméba?

— Nem. Annál is illetékesebb helyre!

— Nyilván a „mezőgazdák körét“ hizlalod te s azért üres mindig a „nőszövetség“ kosára?!

— Ne gyanusíts! kérlek!

— Nem gyanusítottak, de szeretném tudni, melyik szerinted az az illetékes hely.

Légy egészen nyugodt, nem vagyok részrehajló s a legilletékesebb helyre tettem a tojásokat — fortyant fel a férfi.

Heves vita fejlődött ki köztük az illetékesség miatt, amely talán az egész gyűjtési-akciónak ártalmára lehetett volna, hiszen egész kis dolgokon dőlnek el a nagy megvalósulások, de szerencsére a heves szóharcot megszakította a Jancsi fiu hazaérkezése, aki váratlanul, csak néhány napra jött haza Keresztúrról, valami szükség-vakáció félére.

Átesve a viszontlátás kölcsönösen várt és kedves percein, Jancsi ünnepélyes komolysággal húzott elő zsebéből egy ívet s apjának nyújtotta:

— Édesapám, az igazgató ur nagyon a szívünkre kötötte, hogy tegyünk valamit az iskola fennmaradása érdekében. Meghúzták fölötte a halál-harangot, de nekünk minden áron fenn kell azt tartanunk. Kötelességünk!

Komolyan, méltóságteljesen hangzottak a szavak. Az apa ránézett emberszámba menő, hetedik gimnázista, nagy fiára, kinek tekintetében most számonkérést, felelősségrevonást érzett. Pillanatok alatt végigélte lelkében azt a felejthetetlen jelenetet, mikor Jancsi évekket ezelőtt, mint egész kis diák, hasonló komolysággal állott meg előtte s egyik régi, tanár barátjának üzenetét tolmácsolta vádoló hangon: „hogya már nem ment el édesapám a véndiáktalálkozóra, legalább azt a kis pénzt ne sajnálja elküldeni a közös célra“. Emlékszik, mily ridegen szólt rá akkor: „Mondd meg, hogy nincs szükségem figyelmeztetésekre“. — Elküldte már a pénzt édes apám? — reménykedett fel a fia melengedő arccal, de ő haragosan letorkolta volt: „nem! és nem is küldöm. Mi vagyok én?! Egyszerű tisztviselő. Nem szabad nekem ily célokra adakoznom. El is bocsáthatnak miatta“. — „Azt nem hiszem“ — vágta volt rá merészen a kis fiú, mire ő majd, hogy nyakon nem ütötte: „Fogd be a szád! Nem a te dolgod!“ A sértett önértet és megalázottság szikrázó tekintetét, mellyel akkor az elkeseredett kis fiú ránézett, azóta sem tudta elfelejteni. Sok nyugtalan éjszaka s keserű érzést szerzett neki, mert már igaz, hogy éppen akkor fizetésleszállítással nyomorították volt, de sohasem volt annyira tehetetlen, hogy nem tehetett volna eleget a kérésnek.

Mialatt átsuhant a lelkén ez a kis jelenet a multból, átvette fiától az írást s elolvasta. Ismerős, megszokott szavak voltak benne, mint a többi felhívásban. A Jancsi iskolája is csak egy kis irgalomért, egy kis szívjóságért, az áldozatnak és a hálának egy kis morzsájáért emelte fel szavát volt tanulóihoz. Mentegetőzve, félsenken, gyámolatlanul, mint aki előtt oly idegen és ismeretlen ez a koldusut s oly rettentő nagy fájdalom nyakába vennie a koldustarisznyát.

Zoltán Domokosnak valami kezdett a torka és a szive köré hurkolódni. Most érezte csak meg, mi történik vele. Isten ítélőszéke elé állította a történelem. Ott áll gyermekeveinek boldog mesházában, a kereszturi iskolában, a Küküllő völgyében, hol a

székely hegyekből összehordott kövek hajlékká kulcsolódtak feje fölött, mintha élő és örökké munkás kezeket fogott volna imára e kövekben a sors. Ott állt az idő terhe alatt roskadozó öreg bolt-hajtások alatt, mintha imádkozna. S mintha vele szemben az új épület tágas lépcsőjéről fiában az új nemzedék megváltó ereje sugárzana felé. S mintha úgy érezné, hogy mennie kell e sugár után, meg nem tántorodó, szilád lépésekkel. Hiszen ez a sugár, az élet sugara, mely az iskola falai közül az ő gyermekének szívében és szellemén át ragyog be a múlt mohosodó, boltíves, elnémult falai közé, hogy napfényre hívja a régi álmokat.

Oh! hogy nem tudta eddig megérezni ezt a felemelő érzést, ezt a néma, szent „segítség!” kiáltást. Oh, hogy ez a komoly, felnőtte éretté érett fiú, az ő fia kellett neki, az apának utat mutasson, azokkal a lélekfelrázó, súlyos szavakkal: „tennünk kell valamit, kötelességünk!”

Összehajtozta a fehér iv papírt s szemeiben rejtett fény tüze lobbant fel:

— Jól van, fiam! Hogyne, segíteni fogunk.

Csak ennyit mondott. Aztán megmutatta fiának az éléskamrában felgyült kosarakat:

— Látod, már folyik a gyűjtés. Az iskola részére is akad itt valami.

— Csak az a baj, fiam, hogy nincs már kosarunk — szólt közbe nevetve az édesanya.

Jancsi arca egy pillanatra elborult, mintha azt mondaná: „száz más célra van címkézett, gondosan megtöltött gyűjtő kosarak s erre a legnagyobb, szívünkhöz legközelebb álló célra sosem gondoltatok!”

De nem vádolt most. Édesanyja nevetése feloldotta benne a csalódás boruját s apja tekintetében nagy elhatározás lelki erejét érezve meg, hirtelen ötlettel, tette készen mondta:

— Nem baj, édesanyám, megtanítottak az iskolában arra is, fonok én kosarat. Csak tudjam, mekkora kell.

— Mint egy unitárius kosár, fiam! — nevetett rá apja.

Másnap alkonyatra már el is készítette Jancsi a hatalmas méretű, izlésesen font, fedeles kosarat.

— Itt az unitárius kosár! — tette anyja elé.

— Uram Isten, hiszen ebbe belefér az egész vagyonunk! — kiáltott fel anyja tettetett rémülettel.

Jancsi apjára nézett s látva annak arcán az oly jóleső szülői megértés örömet, halkan mondta:

— A cél is nagy, mit e kosár szolgál. S az iskolánk minden vagyont megér.

Jancsinak negyednapra vissza kellett menni. Másnap hát megkérdezte édesapjától:

— Mit fogok vinni az iskola részére?

— Ott van fiam az éléskamra, viheted, ami csak belefér a kosaradba! — válaszolt az apja.

Jancsi pedig tömni kezdte az unitárius kosarat. Ami jó, értékes és zsiros falat csak akadt a társadalom, gazdakör, nőszövetség, hitelintézet kosarában, azt ő rendre mind beírtette az unitárius kosárba, amíg csak telidesteli tömte földi javakkal.

Édesanyja szót is tett közben:

— Igen nehéz lesz az, fiam, nem fogod elbirni.

— Nem lehet oly nehéz teher, mit könnyen ne vinnék az én iskolámért, édesanyám, — buzgólkodott Jancsi.

Zoltán Domokos csak mosolygott. Várta az indulást.

Jancsi csakugyan fiatalos erővel emelte fel a kosarat, de megtántorodott sulya alatt.

— Megállj, fiam. Nem egynek való az a teher. Segítünk majd mi is.

Bekiáltotta szolgáját s együtt emelték fel közcélú terhüket a már előkészített szekérre.

Néhány nap múlva irás jött az iskolától. Elismerő és köszönő irat az átvett javakért. Számszerűleg felsorolva zsír, szalonna, tojás, suly és darab szerint, megfelelő értékben.

— Ez a gyerek kiírtette az éléskamránkat — mondta Zoltánné könnyes mosollyal.

— Az unitárius kosár megoldotta a beszolgáltatás nagy kérdését is — nevetett rá Zoltán.

— Csak annak örülök, hogy Jancsi megtalálta a legilletéke-sebb helyet — nézett urára jelentősen az asszony.

Összemosolyogtak. Mindketten tudták egymásról, hogy mire gondoltak. Mig ők tanakodtak, vitatkoztak, osztózódtak a kis kosarak körül s bábel tornyocskák pepecselésével töltve az időt, el-ejtették a nagy célt, Jancsi rendet teremtett, megoldást hozott, fiatalos erővel, jövőbe látó szemmel felemelte az unitárius kosarat, hogy meginduljon vele az iskola felé.

Fekete Lajos.

Krisztus keresztje.

A Krisztus keresztje,
Vállunkra hull néha.
Hogy kell elviselni
Ő maga a példa. —

Nem a sorstól kapjuk
Mindig a keresztet.
Emberek is osztják,
Akik gyűlölködnek.

És van ki társuland,
Szerető barátul.
S ha bizalmunk birja
Azonnal elárul.

A keresztünk terhét
Ha vállunkon látja,
Kedve támad akkor
Gunyos mosolygásra.

Krisztus megtanított
Tűrni és szenvedni,
Minden ember társunk-
Testvérként szeretni.

Szeressük őket is,
Kik bántani szoktak. —
Oda fent az égben
Igazságot osztanak...

Izsák Domokos.

Dr. Kiss Elek: Az Unitárius Egyházi Főtanács 1939 december 3—5. napjain Kolozsváron tartott, lelkézszen teléssel egybekötött évi rendes üléseinek *Jegyzőkönyve*. A gondosan összeállított jegyzőkönyv hű képét adja a múlt évi Főtanácsnak és ezen keresztül megismerkedhetünk egy esztendő küzdelmes, de egyuttal eredményes munkájáról. A püspök, E. K. Tanács, Jóságfelügyelőség, Nyugdíjbizottság, a Főtanácsi bizottság jelentései, a papszen telés és a hozott határozatok, választások stb. mind érdekesek a legnagyobb figyelmünkre, mint egyháztörténelmünk újabb fejezetei.

Gyász hírek.

Antónia János ny. kir. járásbirósági irodaigazgató, életének 78. évében hosszas betegség után január hó 27-én Pécelen elhunyt. A megboldogult derék hittestvérünkben Antónia Mihály szovátai lelkész testvérbátyját gyászolja. Nyugodjék csöndesen.

Teleky Józsefné, Ferenczy László Marcella, az „Új Cimborá” című lap szerkesztője, március hó 6-án, életének 37-ik, boldog házasságának 2-ik évében rövid szenvedés után jobblétre szenderült. Református vallású volt, de halála az egész magyarságnak veszteség. Benedek Elek, a nagy mesemondó halála után ő lett a gyermekek számára írott lap: az „Új Cimborá” szerkesztője. Mint szerkesztő, a kis cimborák igazi barátja, igazi értékes, könnyen nem pótolható munkát végzett. Emléke szerettei, kis cimborái között és munkáiban örökké élni fog. Lapunk más helyén egyik szép költeményét mutatjuk be az oly korán elhalt írónőnek.

Özv. Máthé Zsigmondné, Dr. Máthé István udvarhelykői felügyelő-gondnok és Máthé Mózes egyh.-tanácsos édesanyja március hó 4-én, 85 éves korában elhunyt. Egy hosszú, munkás és nemes élet után következett be a pihenése. Nyugalma legyen csöndes, a gyászoló szíveknek pedig adjon a mennyei Atya megnyugást!

A Cluji D. F. Egylet. Amint már hirt adtunk róla, Kolozsváron is a D. F. E. helyi tagozata megalakult. Az egylet céljának megfelelően mindjárt megkezdette működését. *Minden második vasárnap* d. e. 11 órakor, istentisztelet után, az Ifjúsági Egylet helyiségében (Calea M. Foch 7.) barátságos jellegű *összejöveleteket* tart. Eddig előadásokat tartottak: Ürmösi József, Benczédi Pál. *Legközelebbi összejövetel április 7-én* lesz a fentjelzett időben és helyen, amikor P. Szentmártoni Kálmán tanár „*János Zsigmond, erdélyi fejedelem*”-ről tart előadást, születésének 400 éves évfordulója alkalmából. *Április hó 14-én* a kolozsdobokai esperesafia meglátogatja az egyházközséget s ez alkalommal az egylet este 1/28 órai kezdettel az unitárius kollégium éttermében *társasvacsorát* rendez, amelyen kívánatos, hogy a hívek (nők és férfiak) minél nagyobb számban vegyenek részt, hogy ezáltal is egymáshoz való tartozandóságunkat és összetartásunkat ápoljuk és továbbfejlesszük. *Április 21-én* a Nőszövetség helyiségében (Calea M. Foch 10) *teával egybekötött műsoros ünnepélyt* rendez d. u. 5 órai kezdettel.

Hiterősítő nap. A Főt. püspök ur egy régi óhajnak és várákozásnak tett eleget, mikor az egyház vezetőivel történt előleges megbeszélés után március hó 14-ét a két középiskolában hiterősítő napnak jelölte ki. E napon a két középiskolában szüneteltek az előadások s e helyett hiterősítő előadások és megbeszélések voltak. A hiterősítő nap láthatóan jó hatást gyakorolt az ifjúságra. Állandósítása egyházi érdekek bizonyult.

Missziói munka az Irisz-körzetben. A megelőző években beszámoltunk arról, hogy mily szép és eredményes munka folyik a kolozsvári unitárius egyház kebelében a szétszórta lakó unitáriusok között. Kolozsváron ugyanis a vasuton kívül az utóbbi időben egy egészen új városrész keletkezett. Ez a városrész kb. akkora, mint Székelyudvarhely. Nemcsak a nagy távolság, hanem más körülmények is megakadályozták az ott lakó híveket abban, hogy az egyházközséggel és a belvárosban levő istentisztelettel szoros kapcsolatot tarthassanak fenn. Ezelőtt két évvel Erdő János s.-lelkész nagy gonddal megszervezte az Irisz-telep, Kerekdomb és Bulgária-telepen lakó unitáriusok seregét, a múlt évben pedig Nagy Ferenc gyakorló-lelkész kiköltözött az Irisz-telepre, s kevés

megszakítással — mikor Sebe Ferenc gyakorló-lelkész teljesítette ott a szépen megindult munkát — Nagy Ferenc s.-lelkész folytatja azt a szép missziói munkát, amelyről Erdély egyik legkomolyabb lapja a „Keleti Ujság“-ban (1940. 37. sz.) részletesen megemlékezett Biró János kiváló közíró személyes tapasztalatai alapján. Nagy Ferenc egy igazi misszionárius buzgóságával teljesíti a magára vállalt kötelességet. Az Irisz-telepen istentiszteleteket tart s ezenkívül vallásos estélyeket. A Bulgaria-telepen csütörtökön este vallásos estélyek vannak mindenkor nagy műsor-számokkal a Dr. Schilling Dezső ügyvéd ur által rendelkezésre bocsátott imaházban. A Kerekdomb környékén a Zsigmond Áron afia házában gyűlnek össze és tartanak vallásos estélyeket. Ki van építve a szomszédsági szervezet, a D. F. E. férfi és női tagozata, az Ifjusági Egylet és a Vasárnapi Iskola. Mindezekben a szervezetekben élénk egyházi élet folyik. E missziói munkában kiváló segítő munkát teljesített az Unitárius Nőegylet. A telek, az imaház és s.-papi lakást a Nőegylet vásárolta és a Nőegyletnek még továbbmenő céljai is vannak. Ugyancsak a Nőegylet vezeti az anya- és csecsemővédelem nemes művét, amelyben Marosi Kató munkálkodik egy misszionáriushoz méltó buzgósággal. A hivek nagy buzgósággal vesznek részt a szépen megindult vallásos életben.

Az arcus-i közművelődési ház. A „Keleti Ujság“ 1940. évi március hó 11-iki száma egy színes leírást ad az árkosi közművelődési házról és a ház építéséről. Az árkosiak nagyszerű közéleti munkásságáról és áldozatáról idézzük a következőket: „Az árkosiak csöndben, munkában élnek. És most mégis hallatnak magukról. Dicséretes és példamutató dologban. A falu népe anyagiakban sem szegény, de lelkiekben és áldozatkészségben még gazdagabb. *Az unitáriusok löbb tanerős, minden kívánalmaknak megfelelő iskolát tartanak fenn,* amelyet 1923-ban építettek. Építési és berendezési költsége 280.000 lej emésztett fel. Az azelőtt való évben *új kántori lakot építettek,* amelynek anyagát az eklézsia tagjai adták, de még így is 80.000 lejbe került. 1925-ben a világháború alkalmával ágyuvá öntött harang helyett *ujat szereztek* 148.000 lejért. 1926-ban a templomot villám sújtotta. *Kijavították* 120.000 lej költséggel. 1932-ben *a régi orgonát építették át* 42.000 lej költséggel. De az építési lázban és önkéntes adakozásban mégsem fáradtak bele. *Erről tanuskodik az a gyönyörű kulturház,* amely a templom után ma a falu díszé és büszkesége. *Építését 1937-ben kezdték meg s ma már teljesen készen áll,* berendezetten, csupán a felszentelésre vár, hogy azután azt a célt szolgálhassa, melyre hivatva van. Építési költsége túlhaladta a félmillió lejt, de már erre senki se gondol. *Anyagiakban adott, kitől mennyi tellett, de munkával még a legszegényebb is hozzájárult“.*

Jogtörténeti pályadíjat nyert ifj. Gyallay Domokos. Az Erdélyi Múzeum Egyesület 3000 lejes pályadíjat irt ki az ősi székelyjog történetéből vett tanulmányra. Több pályaműből az első díjat ifj. Gyallay Domokos joghallgató nyerte el: „A székely csa-

ládi levelesláda jogtörténeti jelentősége“ című alaposan összeállított és teljes jogi felkészültségről tanuskodó értékes dolgozatával. A fiatal jogászt az EME jog- és társadalomtudományi szakosztálya dolgozata tárgyköréből előadás tartására is felkérte.

Mükedvelő előadás Dicsőánmartin-ban. A dicsőszentmártoni D. F. E. Ifjúsági Köre f. év február 6-án (hushagyókedd) este nagyszabásu tánccal egybekötött mükedvelő előadást tartott. Az ifjúság kebeléből alakult mükedvelő gárda ez alkalommal előadta Géczy István „Amit az erdő mesél“ c. 3 felvonásos népszínművét. A főbb szerepekben nagy sikert arattak: Szabó József, aki komoly előadótelhetségével élményt tudott szerezni a közönségnek. Nagyon kedvesek voltak Kató és Zsuzsika szerepében: Szabó Ilu és Máthé Mancsi, Ficere és Ignác szerepében Durugy Pál és Durugy István, Sütő Feri szerepét Kórody Béla, Dóka Jancsi-ét Durugy Ferenc, Basa szerepét Pálffy József, Basáné-ét Bartha Mariska, Türje Tóbiás-ét Udvar Sándor alakították nagy sikerrel. A cigányok szerepében pedig Szabó Gyula, Pálffy János, Udvar József szereztek érdemeket. A kisebb szerepekben is nagyon jól szerepeltek: Sófálvi János, Szabó József, Kovács György, Miklósi Sándor, Udvar Zsuzsika, Durugy Juliska, Bartha Juliska, Sófálvi Mariska, Bartha Mariska, Szlovácsek Lili, Szabó Zsuzsika és Bartha János egyleti tagok. A megnyitó és bezáró beszédet Varga László az ifjúsági egyesület fáradhatatlanul dolgozó elnöke mondotta, melynek keretében további küzdelemre és fokozott munkára biztatta az unitárius ifjúságot, majd pedig köszönetet mondott Lukács Sándor lelkész urnak, Simon Anna tanítónőnek, Kovács György egyleti tagnak önzetlen és fáradságos munkájukért és Kiss Zoltán s.-lelkésznek, aki a darabot betanította és új díszleteket festett a darabhoz. Az anyagilag és erkölcsileg fényesen sikerült estély a legjobb bizonyítéka annak, hogy a Dávid Ferenc lobogója alá sorakozó ifjúság öntudatos munkát tud kifejezni.

Kulturünnepély Sft.-gheorghe-n. A sepsiszentgyörgyi Unitárius Nőszövetség február 18-án, vasárnap délután a Székely Mikó Kollégium tornatermében úgy anyagilag, mint erkölcsileg nagyszerűen sikerült ünnepélyt rendezett. Az ünnepélyen, amelyen a helyi társadalom minden rétege képviselve volt, a város életében igazi eseményszámba ment. A zsufozásig megtelt teremben az összegyűlt közönség a következő gazdag műsort élvezte végig: „A mai ember orvosi megvilágításban“ címen megnyitót mondott Dr. Fekete Sándor egyhk. főgondnok. Petőfi és Ady költeményeket adott elő a helybeli munkás sportegyesület szavalókórusa. „A modern amerikai és európai női eszmék“ címen beszélt Handler Leona amerikai lelkész nő; az angolnyelvű előadást Dr. Kovács Lajos lelkész tolmácsolta. Beethoven: Hegedű és cselló-duett-jét játszották Bereczky Zoltán és Berky József. „Az örök emberi eszmény a változó világban“ címen szabadelőadást tartott Dr. Kovács Lajos lelkész. Költeményeiből szavalt Tamás Gáspár hírlapíró. Tréfás felolvasást tartott Körtés Ferenc. Népdalokat énekelt cigányzenekisé-

rettel Zsigmond Irénke. Ady költeményeket adott elő a szavaló-kórus. Bezárót mondott Dr. Szánthó Vitusné, a Nőszövetség elnöknője. A rendezés nehéz munkáját a Nőszövetség tagjai nagy lelkesedéssel és hozzáértéssel végezték.

Adomány. *Özv. Bochddl Károlyné* meg nem szűnő áldozatkészségéről tett tanubizonyságot a husvétii ünnepek alkalmával, midőn az Irisz-körzeti szegények javára 500 lejt adományozott. A jókedvű és nemes szívű adakozót az Isten megáldja.

Konfirmációi emlékek. A múlt évben lényegesen átdolgozott *Konfirmációi emlékek* a jelen évben az Iratterjesztő útján állanak az egyházközségek rendelkezésére. Ára 10 lej lesz drbonként.

Házasság. Lőrinczy Zoltán a kolozsvári főgimnázium tornatanára és Nagy Erzsébet március hó 11-én házasságot kötöttek. Isten áldása és megáldó szeretete kíséрге az új házaspárt egy hosszú, boldog és sikeres életen át.

Eljegyzés. Benedek Icuka és Székely Gyula 1940. március 24-én jegyet váltottak. Sok örömet és boldogságot kívánunk a szülőknek és az ifju jegyes párnak.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába február 20-tól március 20-ig *tagsági díjat* fizettek: *Özv. Kádár Józsefné Dézs, Buzogány Kálmán Komjátszeg, Dr. Borbély Béla Torda, Dr. Kiss Jenő Nagyszentmiklós, Lőrinczy István Sz. Keresztur, Balázs Ernő, Borsai András Kolozsvár 1940-re, Gyallay P. Domokosné Kolozsvár, Patakfalvi Zsigmond 1939—1940-re; Szakáts Mártha Sz.-Keresztur (300 lei).* — *Előfizetői díjat* fizettek: *Özv. Székely Mózesné Felsőrákos 1935—1939-re; Id. Csete Imre, Ifj. Csete Imre, Csete György Kolozs, Lurtz Rudolfné Köhalom, Kovács Albertné Segesvár, Gellért Irén, Marosi András, Péterfi Ferenc Fogaras 1940-re, Marosi Manci 1939-re; Jánky Dezső Lupény 1940—1947-re, Lupényi előfizetők 1938—1939-re 1258 lei, Gergely Mózes Kolozsvár 1939—1940-re, Pál Simon Toroczkó, Máthé Dénes, Toroczkói György Kolozsvár, Vári Dénes Firtosmartonos, Kovács János, Drumos Ferenc, Gál János, Gál Ferenc, Székely Samuné (Ágoston), Suber Sándorné, Székely Dénesné, Székely Gyula Verespatak, Kovács András Rava 1940-re.* — *Alapítói díjban* fizetett Székely József Verespatak 500 leit.

Kolozsvár, 1940. március 20. *Gálfi Lőrinc,* pénztáros.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági díja 60 lej. A D. F. E. örökös alapítói díja 1000 lej. A rendes és alapító-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési díj csak a Közlönyre jogosít. Kívánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s díjait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági díjait rendezte. Előfizetés Magyarországon 3 P. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros címére küldendő. Cluj, Marechal Foch 12.

Szerkesztői üzenetek. *F. F.* Mindkét költeménye beérkezett. Még eddig tárgyhalmoz miatt nem közölhettem. Köszönet. — *Több munkatársnak.* Több cikk tárgyhalmoz miatt késik. Rendre jönni fognak. — A következő számra szánt küldemények a hónap 20-ik napjáig beküldendőek.

A bucurești-i unitárius egyházközség hírei.

Aranykönyvi bejegyzések. *Segéty alapra:* Özv. Halász Alfrédné 400 lejt. — *Telefon alapra:* Rácz Gyula 1939-re 1000, Pál Simon 1939-re 300 lejt. — *Anyag adomány:* Tompa Ferenc 10 kg. csomagoló fehér papír.

Egyházi adót fizettek 1939-re: Puksa Endre 500, Pálffy Tamás 200, Vári Albert 100, Csiki Ferenc 100, Czupor Andor 600, Filep Árpád 300 és Vass Gézáné 250 lejt. 1940-re: Rácz Gyula I—VI 1000, Özv. Halász Alfrédné I—XII 1000, Szolga János I—XI 200, Tompa Ferenc I—XII 600, Jilg Ferencné I—XII 700 lejt.

Unitárius Közlönyre a következő előfizetési díjak, illetve adományok folytak be: 1939-re Kecskés Lőrinc (Buşteni) 40; 1939—40-re Balogh Zoltánné (Buşteni) 40—40, 1940-re Fazakas Julianna 40, Gagy István 250, Özv. Halász Alfrédné 100, Szolga János 40, Tompa Ferenc 200, Kocs Lajos 40 lejt.

Esperesi vizsgálószerk egyházközségünkben április hó 20. és 21. napjain tartja kiszállását. Vizsgálószerk kiszállása alkalmából április hó 21-én, vasárnap d. e. fél 11 órai kezdettel istentiszteletet s utána közgyűlést tartunk. Felhívjuk híveink figyelmét egyházközségi életünk ezen fontos eseményére.

Hittan-óráink április hónapban háznál a következő sorrendben lesznek: április 2-án Filep Ibolyka; 3-án Rácz György, Salamon Éva és Judit; 8-án Csiki Tibor és Ibolyka, Balog Béla; 10-én Lengyel Ágnes és Erna, Mátyás Vera; 10-én este Kovács Endre és Sándor; 12-én Pál Ottó; 16-án Filep Ibolyka; 17-én Rácz György, Salamon Éva és Judit; 22-én Csiki Tibor és Ibolyka, Balogh Béla; 24-én Lengyel Ágnes és Erna, Lengyel Vera; 24-én este Kovács Endre és Sándor; 26-án Pál Ottó; 30-án Filep Ibolyka. Hittan-órák ha másképp nincsenek jelezve, úgy d. u. 5 és 7 óra közt vannak. A lelkészi hivatalban tartott órák ideje: szerdán d. e., csütörtökön d. u., szombaton d. e. és d. u.

Vasárnapi iskolák ideje: április 14 és 28. Iskolás növendékek megjelenése kötelező. Vasárnapi iskola kezdete d. e. pont 10 órakor.

Gyermekistentisztelet április 7-én lesz, d. e. a rendes vasárnapi istentisztelet után. Iskolás növendékek megjelenése kötelező.

Dávid Ferenc Egyletünk legközelebbi összejövetele április 17-én lesz a lelkészi hivatalban este 8 órai kezdettel. Előadást tart Németh Ernő egyh. községi gondnok ur.

Nők Szövetségünk összejövetelei áprilisben 11-én és 25-én lesznek. Összejövetelek helye a lelkészi hivatal, ideje 4—7. Összejöveteleken felkért előadók tartanak előadást közérdekű kérdésekről. Nők Szövetsége céljaira 100 lej adományt adott Özv. Bencze Andrásné.

Ifjúsági Körünk összejövetelein a közelmúltban a következők tartottak előadásokat: Leona Handler amerikai unitárius lel-

készítő „Téves európai fogalmak Amerikáról“, Dr. Sándori Mihály „A csángók“, s Németh Ernő „A kimmeriek“ címen. Áprilisban a Kör csupán két tea-délutánt rendez, 7-én és 21-én. A teák iránt az érdeklődés egyre fokozódik.

Keblitanácsi gyűlésünk április 14-én d. e. lesz, az istentisztelet végeztével fél 12 órai kezdettel, a ref. elemi isk. IV. o. tanyájában. Tárgysorozat: 1. Gyűlés megnyitása, jkv. hitelesítők felkérése. 2. Mult gyűlés jegyzőkönyve felolvasása. 3. Egy keblitanácsi tiszttség betöltése kérdése. 4. Előterjesztések: esperesi vizsgálat ideje, (közben beérkező ügyek). 5. Indítványok, melyek 24 órával a gyűlés előtt írásban adandók be.

Istentiszteleteink minden vasárnap d. e. fél 11 órai kezdettel v. n. a ref. elemi isk. IV. o. tanyájában, Str. Sf. Voevozi 50 sz.

Bușteniben lelkész április 29-én, az orthodox husvét másodnapján d. e. 10 órai kezdettel urvacsoraosztással egybekötött ünnepi istentiszteletet tart.

Minden megkeresés és az egyházközségünk fenntartására szánt adomány a következő címre küldendő: Oficiul Parohial Unitarian. București 2. Str. Basarabia 47. II. Telefonszámunk: 5-45-79.

Tartalom: *Simén Dániel:* Husvét a lélek ünnepe. 69 old. *Dr. Kiss Elek:* Déva. 70 old. *Kövári Jakab:* Vallásos élet a mai Oroszországban. 71 old. *Fekete Lajos:* Dal az Ismeretlenről. (Vers). 73 old. *Simén Dániel:* Lupényi jegyzőkönyvi kivonat. 74 old. *Ujvári László:* Budapesti levél. 75 old. *B. P.:* Az E. K. Tanács hírei. 76 old. *Telekyné Ferenczy L. Marcella:* Nagyhét. (Vers). 77 old. Tűzhely mellett. *Fekete Lajos:* Unitárius kosár. 78 old. *Izsák Domokos:* Krisztus keresztje. (Vers). 85 old. Irodalom. 86 old. Gyász hírek. 86 old. Egyházi és iskolai mozgalmak. 87 old. București-i unitárius egyházközség hírei. 91 old.

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.

Tipografia „Pallas“ könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuța 3.

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

52. Kelemen Lajos ur
Cluj. Str. Calea Moșilor 16.

